

суперечливість висновків різних авторів з приводу окремих питань даної тематики породжує певні труднощі при застосуванні відповідних кримінально-правових норм на практиці і заважає ефективній протидії таким діям.

Маиталір І. М., курсант 3-го курсу
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ КОРУПЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ

Корупція є невід'ємним атрибутом будь-якої держави, вона завжди присутня там, де існує публічна влада. Жодна з країн світу не має повного імунітету від корупції – вони відрізняються лише її обсягами, характером її проявів та масштабом впливу на соціально-економічну та політичну ситуації. У тих країнах, де корупція поширена значною мірою, вона із соціальної аномалії перетворюється на правило і виступає звичним засобом вирішення проблем, стає нормою функціонування влади і способом життя значної частини членів суспільства. В країнах, де вона зустрічається порівняно рідко, корупція у громадській свідомості асоціюється з великим злом для держави та її громадян і не справляє суттєвого впливу на суспільне життя.

Як і будь-яке зло, корупція є протиприродним феноменом: це діяння, яке порушує закони соціальної природи, зокрема закон соціального обміну між людьми і закон соціальної конкуренції, як основу суспільного прогресу. Потерпілими від корупції є всі, крім лише самих корупціонерів. Ефективність протидії корупції залежить від того, як це явище розуміється. Правильне розуміння корупції є необхідною умовою правильного вибору засобів протидії їй [1]. Поширення корупції в державі завдає значної шкоди всій системі управління та в разі незастосування відповідних заходів може призвести до зростання цін внаслідок включення хабара, як обов'язкової складової, до цінової формули на товари та послуги [2].

Саме прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, як один із найбільш розповсюджених видів корупційної поведінки у державі, має негативні наслідки. Зокрема, це створює загрозу правопорядку, демократії та правам людини, руйнує належне управління, чесність та соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку й загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства, руйнуванням у громадян правової культури.

Існуючий стан законодавства, яке регламентує відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, призводить до суттєвих проблем правозастосування. Реформи антикорупційного законодавства в Україні призвели до зміни формулювання назви і викладу диспозиції цієї норми.

Так, у початковій редакції КК України вона мала назву «Одержання хабара», натомість на сьогодні – «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою». Зміна назви пов'язана в тому числі і з розширенням об'єктивної сторони. Безумовно, з'ясування дискусійних питань кваліфікації злочину, передбаченого ст. 368 КК України за ознаками об'єктивної сторони допоможе виявити переваги і недоліки досліджуваної законодавчої конструкції. Необхідність такого дослідження обумовлена і тим, що від його вирішення залежатиме однозначність та обґрунтованість правозастосовної практики в частині кваліфікації злочинної діяльності.

На сьогодні відсутні фундаментальні дослідження, в яких комплексно б розглядалися особливості кваліфікації прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Аналізована проблема стала об'єктом розгляду лише окремих авторів (О. М. Сарнавський [3], Д. Г. Михайленко [4]), однак подібні дослідження здійснювались через призму попередніх редакцій ст. 368 КК України та в повній мірі не враховують сучасні аспекти правозастосування.

На відміну від інших структурних елементів складу злочину об'єктивна сторона містить найбільше інформації, необхідної для кваліфікації діяння. В сукупність ознак

об'єктивної сторони складу злочину входять обов'язкові (суспільно небезпечні діяння, суспільно небезпечні наслідки та причиновий зв'язок між діяннями та наслідками) та факультативні ознаки (спосіб, знаряддя, засоби, місце, час, обстановка вчинення злочину) . Слід зазначити, що злочин, який передбачає кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою має формальний склад. Відповідно, у диспозиції статті обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є лише суспільно-небезпечне діяння.

Таким чином, об'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України, полягає в таких діях службової особи:

1) прийняття пропозиції надати їй неправомірну вигоду для себе чи третьої особи; 2) прийняття обіцянки надати їй неправомірну вигоду для себе чи третьої особи; 3) одержання неправомірної вигоди для себе чи третьої особи;

4) прохання надати неправомірну вигоду для себе чи третьої особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костенко О.М. Культура і закон у протидії злу / Костенко О.М. - К.: Атіка, 2008. – С. 210–211.

2. *Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки*: указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1001/2011 // Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.gai.gov.ua/1a№8/8Бото/1001/2011>.

3. Сопін С. О. Кваліфікація давання та одержання хабара, які вчинені за умов провокації / С. О. Сопін // Запорізькі правові читання : матеріали щорічної міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 17–18 трав. 2012 р.) / за заг. ред. Т. О. Коломощь. – Запоріжжя, 2012. – С. 186–188.

4. Михайленко Д. Г. Кваліфікація повторності хабарництва / Д. Г. Михайленко // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – С. 449–458.